

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך יב, תשכ"א

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

ממימרותיו של חיים הזז

(מתוך "ריחיים שבורים")

אדם אם הוא זריו הוא גנב, ואם הוא צדיק הוא לא יצלת.

אדם זר בבית — מארה בבית.

אדם חלש ממשפחת החלשים.

אוי לו לחיגר, שנשבר חמורו.

אוי לו מביאתו, ואוי לו מיציאתו.

אוכלים עד תאוות גבעות עולם.

אי אפשר לאישה בלי מענה לשון.

אין אדם מת מפני הרעב, אלא מפני הגאווה.

אין בודקין מן הקבר ולמטה.

אין הר בלי ראש, בטן בלי טבור, איש בלי אישה.

איני חכם כל כך, שאקרא שוטה בין הבריות.

אין עני לחצאין קרוי עני.

אין עשירות במקום עניות.

אל תרוקו את כל בריותיו של הקדוש ברוך הוא ברוק אחד.

אם גסים הם (העניים) — אין כיוצא בהם, ואם נמוכים הם —

אין כיוצא בהם.

אשת עני הרי היא כעני כפול שמונה.

גוון של מיתה משונה.

דברים בלא שורש ועיקר.

דרך הטבע, שאדם מישראל נהרג על קידוש השם.

הדלות תסוב על הצרות.

הוא בגרונו, והיא בידיה.

הוא בפרוטתו, והיא ברגליה.
הולך לעניותו כפילוסוף לשיטתו.
הון ואון נפגשו, עושק ובצע נשקו.
החשמל כגוף בלא נשמה או כנשמה בלא גוף.
הכול יודעים — עניים למה נכנסו לשער.
הלב שונא את האף (הכעס).
הנר כזית, ונפשי כלפיד.
הסרטן הולך לאחוריו.
העזים — לחלב, התרנגולים — לשחיטה, הסוסים — לשוט,
והרבנים — לביזיונות.
העניות מום קבוע בו, עיקר ואופי.
העניים נתפזרו, אחת למצרים אחת לבית החיים.
הר אל הר מביט, וביניהם בקעה.
הרכין ראשו כשור המזיק.
הרי האדם והרי הכתב.
הר לפי מה שהוא, ובקעה לפי מה שהיא.
השרוי בעצבות כל אוכל תתעב נפשו.
זה טוען חטים, וזה מודה בפחמים.
חמור — תחילתו אוזניים וסופו זנב.
חן סכלות עליהם.
חציו בן תורה, וחציו איסתרא בלגינא.
יש לי כפי צרכיי, וצרכיי כפי שיש לי.
ישראל קדושים הם, יש שיודע תורה ואינו נזקק לבעל מחבר,
ויש שאינו יודע תורה ואינו נזקק לבעל מחבר.
יש של אין גדול.

יש תולה עצמו בחבל, ויש — במילתא דבדיחותא.
כגדי בפני שור מקרין.
כחתול בין סיעת כלבים.
כל האומר אמת ראוי להשליכו לכלבים.
כל החיים כסמרטוט אחד.
כל העולם כאשפה אחת.
כל השערים ננעלים חוץ משערי דלות.
כלי לכלי יביע אומר.
כשני זרזירים על דף אחד.
לא באר, לא בור, לא בורא — הכול נשכח.
לא בהם פרי, ולא בהם מאכל.
לא בו קשר, לא בו פקע.
לא כל הרוצה לסלק מסלק.
לא כל התנורים, ולא כל הקדרות, ולא כל העניים שווים.
למדנים עם בפני עצמם.
למקום שאין אדם אוהב, שם רגליו מוליכות אותו.
מי שצועק מן המיצר, צועק ממעמקים.
מכיר הסנדלר את הרצען.
מלח חלום חסר.
מסורסות (הנעליים) כמקראות, שחכמים סירסו אותן.
מעוותות כעקבות המשיח.
מפני חמור רע ואישה — זקנה קופצת על האדם.
מתבייש ונבוד כנערה שנתנה עיניה בנער.
מתוק וחמוץ במקום אחד.
נוח לו לאדם להיות אפיקורס כל ימיו, ולא יהא שוטה

אפילו שעה אחת.

נטפלים כעלה של בית מרחק.

נטפל כזנב לאריות.

נענע בראש כבתולה אנוסה ומפותה.

נעשה הוודאי ספק, והספק — ודאי.

עילויים בתחילתם, ואילני סרק בסופם.

על ידי דאגה אין אדם מוצא את תוחלתו.

עם הארץ בסייעתא דשמיא.

עניים עם בפני עצמם.

ערום כבצל קלוף.

עשה חולו שבת ונצטרך לבריות.

פרחים מושכים לב האדם.

קלה כמו שהיא.

רב בעיר, פור רגליך.

רך וחריף גם יחד.

שבפה — בלב.

שוטה מומחה.

שוטה עם דיפלום.

שלא לבייש את מי שיש לו.

שלווה כפרה שחזרה מן השדה וכעריבה מלאה עיסה.

שמחת מצווה, ולא שמחת כרסו.

שלט חדש סימן לפשיטת רגל.

שרוי בשעמום כחיגר שומר קישואים.